

PRESENTACIÓ

He exercit la docència durant més de 40 anys. He disfrutat amb la meva professió. M'ha comportat un valuós enriquiment personal, un esperit dinàmic i una visió sempre positiva i constructiva envers la formació d'infants i joves adolescents.

Ara que he iniciat l'etapa que em correspon de deixar el relleu a generacions més joves, no vull viure de records però sí que vull recordar perquè crec que, malgrat vivim uns temps de canvis importants, segueixen persistint uns valors, uns fonaments i uns criteris bàsics que cal considerar i tenir-los presents. Aquest és el missatge que vull donar, aportant el meu petit gra de sorra, exposant recursos amb els que he treballat per tal d'ensenyar i educar en aquests valors, partint de la meva pròpia experiència amb jovent adolescent. Uns valors que segueixo creient que són bàsics i molt vàlids per ajudar i afavorir el desenvolupament personal, social i més endavant professional d'aquest jovent que s'està formant.

COM HE ENSENYAT EL VALOR D' "APRENDRE"

He impartit classes de Llengua i Literatura Catalana i Castellana, Filosofia, Llatí. He exercit la tutoria a grups quan han arribat a l'últim curs de la seva escolaritat obligatòria i he assumit la direcció de l'escola que vaig fundar conjuntament amb tres companys.

En cada un d'aquests àmbits sempre m'ha semblat important crear i organitzar activitats diverses que comportessin la utilització d'eines i recursos per fer un bon aprenentatge escolar, cultural, personal, competent. Aprendre a pensar, a raonar, a saber argumentar; tenir interès en fer bé la feina; voler tenir un bagatge cultural i un criteri propi; saber expressar-se oralment i per escrit, saber sintetitzar, saber deduir; utilitzar el vocabulari adequat, segons la temàtica o el contingut que s'elabora i/o es treballa; aprendre a treballar en equip, col.laborar, saber escoltar, dialogar, respectar.

Cada persona tenim les nostres aptituds i les nostres limitacions i no he qüestionat si al davant he tingut un "bon alumne" o un "mal alumne" perquè he considerat que tots aquests aspectes que acabo de mencionar es poden anar adquirint i assimilant amb paciència i tranquil.litat, aprofundint més en uns que en altres, segons les característiques, la personalitat i l'entorn que ha viscut i viu cada alumne en concret.

Una bona dinàmica de classe lectiva comporta no només l'explicació i el control que ha de mantenir el professor/a, sinó també la participació de l'alumnat. I és així com he treballat, presentant els continguts que pertoqueu de les diferents matèries que he donat, ajudant

a aprendre a definir i saber interpretar i plantejant preguntes o fent propostes de treball que tinguin relació amb el contingut que s'està estudiant i fer per manera que es pugui presentar la bona ocasió per convidar també a parlar d'aquells temes que poden interessar, de caire personal moltes vegades, -les seves inquietuds, els seus problemes, les seves experiències, els seus desitjos i il·lusions-.

Parlar-ne, reflexionar, debatre, escriure, segons ha convingut per la pròpia situació creada en aquell moment i també segons les característiques del grup.

Facilitar una comunicació oberta i respectuosa amb ells i entre ells també ens serveix a nosaltres per aprendre a reaccionar amb la serenitat i la coherència degudes i alhora ens permet convidar-los a la reflexió. Tanmateix també es tracta que cada alumne es senti considerat, com a persona que és, malgrat hagi pogut presentar unes dificultats en els seus aprenentatges, un comportament inadequat o altres trets de personalitat que poden dificultar en principi l'apropament i una millor entesa.

Creant aquesta dinàmica, s'afavoreix que s'entengui millor com es pot "aprendre a aprendre" des d'una altra perspectiva, pensant, raonant, exposant un bon argument, amb coherència i convicció. Alhora també s'exercita l'expressió oral i/o escrita, es facilita el gust per la lectura, escollint aquelles lectures més idònies, segons el que s'ha tractat o aquelles que conviden a un debat posterior. I facilita també treballar l'educació en uns valors com són saber escoltar l'opinió de l'altre, el respecte mutu, sensibilitzar-se i actuar amb coherència i conseqüència davant de fets i/o situacions concretes.

El meu propòsit sempre s'ha orientat en aconseguir que aquest jovent que he tingut al davant com alumnes,

una gran majoria dels quals els he conegut de petits i els he vist créixer a l'escola, vulguin i puguin ser persones amb un criteri format, reflexives i constructives.

Proposant activitats de diferents tipus m'he trobat amb sorpreses.

Tant si la proposta ha comportat una activitat de llarga durada, com si ha sigut una proposta d'un exercici curt, abans sempre he dedicat una estona a debatre amb el grup el tema a tractar perquè ja des de l'inici provoqui el seu interès i la seva implicació. I és curiós com, sense pretendre-ho directament, ha esdevingut una manera de convidar a que després, i a nivell personal i més íntim, hi hagi hagut un gest de comunicació sincera i més confidencial quan el tema tractat, debatut i treballat, ha provocat una reflexió personal o del grup i ha aflorat el sentiment i la sensibilitat.

Llegir una novel·la i demanar què opinen de la personalitat del protagonista o del propi autor que ha creat el personatge, animar a memoritzar unes poesies i recitar-les amb tot el sentiment que comporta cada contingut, reflexionar sobre un pensament filosòfic, descobrir la vida quotidiana dels antics romans a partir d'unes primeres i senzilles traduccions, discutir sobre un tema concret que ha estat notícia a la premsa i comprovar com es dóna la notícia segons la ideologia del diari, anar al teatre, informant-se abans de l'obra i del seu autor i després de comentar el seu contingut com espectadors, exposar la seva pròpia opinió, visionar pel·lícules el contingut de les quals tingui relació amb el que es

treballa, són recursos que poso a tall d'exemples entre d'altres.

Quan he captat l'ambient favorable, he actuat enviant un missatge curt i callar, observant quines reaccions hi ha. En un primer moment pot passar -i ha passat- que es faci un silenci, com si quedessin en certa manera desconcertats per el que he dit o els he demanat i per el meu silenci que he mantingut a continuació, de tal manera que han captat que dono per suposat que obtindré una resposta perquè sé que em respondran, perquè crec en ells i elles, perquè m'interessa la seva opinió i fins i tot el consell que poden donar.

L'experiència em confirma que sempre hi ha la reacció. Segons la maduresa, la personalitat i les pròpies vivències de cadascú, les reaccions són diverses però sinceres. S'han adonat que m'interessa molt escoltar el què diuen, respectant la seva opinió i que "ben dit, es pot dir tot".

Si s'ha acabat la sessió de classe sense haver finalitzat el que tenia previst, he suggerit que ho acabessin per la sessió següent, individualment o en petits grups. No és un deure, és una suggerència i en general m'han respost.

És evident que les meves propostes han anat encaminades cap aquelles temàtiques que els ha interessat per l'edat, pel seu propi entorn, pel món que ens envolta però també per la intuïció que he tingut d'algunes realitats, situacions i/o vivències complicades i difícils i així poder ajudar a anar madurant la personalitat d'aquest jovent adolescent, desbordat sovint per tot el que veu, viu i rep -els avenços tecnològics, drogues i

alcohol, homosexualitat, anorèxia i bulímia, famílies desestructurades, famílies monoparentals, adopció,...-.

He volgut que em sentissin a prop i mai he pretès apropar-me en un sentit maternal. Jo he sigut la professora i ells i elles els i les alumnes. Han sigut ells i elles els qui s'han apropat, demanant una conversa privada al despatx, presentant-me un escrit amb qualsevol excusa, entregant-me una proposta de les que havia demanat, volent donar una explicació sobre una situació incòmode que s'ha donat o jo mateixa he descobert.

És en aquests contextos quan he trobat la manera de posar el meu gra de sorra per ajudar a créixer i madurar amb equilibri i la serenor que es mereixen i alhora obrir camins clars cap al món adult que, per l'edat, ja el tenen més a prop.

Quan m'he trobat a soles amb ells, perquè m'ho han demanat o he intuït un gest o un comentari que indirectament demana aquest apropament, hi ha qui rebutja el contacte més proper d'asseure's al costat, per exemple o el contacte suau de rosar la mà sobre la mà. Una gran majoria, però, no m'ha mostrat mai el rebuig, al contrari, s'han deixat agafar fort amb la mà i amb ganes de que no els deixi. Sempre he pensat que aquest acostament és bo. Per una part asserena i per l'altra, en el moment que es fa el gest d'apropar-se, de rosar o agafar fort la mà, es produeix l'esclat del somriure o del plor i ho considero molt saludable. Després ve la serenor i més confiança, malgrat es faci el silenci. Un silenci, un respecte, amb el que també hi crec i que ajuda a fer aparèixer aquella emoció d'haver trobat la seguretat que hem de pretendre poder i saber transmetre.

Algunes vegades m'ha passat que, arribat aquest

moment, hem acabat la conversa o fins i tot potser no l'havíem ni començat. Però sí que hi ha hagut aquest primer contacte, aquest primer apropament amb la mirada, el somriure, el plor, el silenci.

La inseguretat pròpia per l'edat, el sentiment de culpa, la vergonya, el voler aparentar una personalitat que és fictícia, les dificultats o les limitacions en els aprenentatges són, entre d'altres, unes particularitats a tenir en compte, ho hem de tenir present i actuar amb l'objectivitat que considerem que hi ha d'haver en cada cas.

Si deixem la porta oberta l'experiència em fa dir que sempre, més d'hora o més tard, entren.

Considero important també marcar uns límits.

Ser exigent i alhora coherent i conseqüent amb l'exigència que es demana i no sempre és fàcil ni còmode com tampoc ho és per la família, però s'ha d'ensenyar a assumir responsabilitats.

He treballat motivant que els propis alumnes tinguessin iniciatives, que fossin ells els protagonistes, amb compromís i sense por i indirectament que les pròpies famílies s'adonessin de la importància que té l'entorn familiar on cal marcar uns límits i alhora deixar un espai obert perquè el fill o la filla adolescent pugui estar sol, vagi construint la seva intimitat, reconegui els seus límits i assumeixi les seves responsabilitats.

Valors com el diàleg, el respecte, la responsabilitat, el compromís, l'esforç hi són si es treballa amb aquest apropament que s'ha d'intentar sempre d'oferir, essent pacient, constant, coherent i conseqüent i en certa manera

essent també provocadors perquè aquests valors afloreixin amb naturalitat.

Potser perquè la nostra societat és cada dia més complexa i està en constant transformació, no sempre es troba la comprensió i el compromís ferm i clar de la família, sovint desorientada, inquieta per no saber o no voler acceptar una realitat inimaginable pels pares i mares si van recordant només quan ells tenien l'edat que ara tenen els seus fills. Acceptar que hi ha un problema, que han d'estar atents davant la reacció del fill o la filla quan es presenta una situació conflictiva o es manifesta un estat anímic determinat –no dorm, no menja, no parla, no es relaciona, està sempre irós o rebel- els costa entendre-ho i a vegades fins i tot no volen admetre que els pugui passar a ells quan “ho han fet tot per al fill o la filla”.

El contacte amb la família és important. No sempre pot resultar agradable, quan el motiu de la conversa no és tant per informar del desenvolupament dels aprenentatges, que també, sinó i principalment de l'evolució personal que preocupa, però sí que cal tractar de crear un entorn afectuós i de respecte.

Haver intuït o poder confirmar situacions problemàtiques amb les que es poden trobar els seus fills, comporta esperar i estar atents a com pot reaccionar la família, desbordada en molts casos per la pròpia situació i la manca de recursos. Uns recursos que és preferible de no imposar sinó d'aconsellar, de proposar o d'oferir, segons el cas.

Es parla sovint del poc recolzament de la família que avui dia es dona envers el professorat. Amb tot, si s'enceta un diàleg respectuós, s'escolta i es manté un criteri amb coherència, és a dir, si amb les pròpies

famílies també es practiquen uns mateixos valors que també es treballen amb els seus fills, hi ha més possibilitat d'una bona entesa que, per descomptat, afavoreix a l'alumne en qüestió. És cert que no sempre s'aconsegueix aquesta bona entesa i resulta poc gratificant i fins i tot un sentiment de decepció constatar a vegades la poca o nul·la valoració que la família fa de la persona professional que té al davant, desautoritzant-la fins i tot davant del fill o la filla. També en aquestes circumstàncies he tractat de trobar la part positiva, aprofitant aquest moment per recordar el respecte mutu que hem de mantenir, la serenitat que ens hem d'imposar, dirigint-me a la família i fer-ho davant de l'alumne.

La meua condició de ser professora, tutora i alhora assumir durant anys la direcció del centre, m'ha facilitat aquest contacte directe amb les famílies, quan ha sigut necessari. Sóc conscient que no sempre he reeixit amb els meus propòsits i malauradament no tots els resultats han sigut satisfactoris. Sens dubte, tinc les meves limitacions i probablement ha repercutit en que no hi hagués una bona entesa en alguns casos. En sóc conscient i ho he lamentat però, malgrat tot, he tractat de prosseguir la meua tasca mantenint la il·lusió i assumint la responsabilitat que correspon.